

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 30.10.2008
COM(2008) 680 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА

относно Резолюция на Съвета от 23 ноември 2007 г. за модернизация на университетите с оглед на конкурентоспособността на Европа в една световна икономика на знанието

{SEC(2008 2719)}

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА

относно Резолюция на Съвета от 23 ноември 2007 г. за модернизация на университетите с оглед на конкурентоспособността на Европа в една световна икономика на знанието¹

1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Настоящият доклад и придружаващият го работен документ на службите на Комисията са съставени в отговор на искане, изложено в Резолюция от 23 ноември 2007 г. на Съвета за модернизация на университетите с оглед на конкурентоспособността на Европа в една световна икономика на знанието. Съветът прикани Комисията да „подкрепи държавите-членки по отношение на програмата за модернизация и по-специално:

- (1) Да набележи, в консултации със съответните заинтересовани страни в областта на висшето образование и научноизследователската дейност, както и с националните власти, възможните мерки за приемане на предизвикателствата и премахване на пречките пред университетите в Европейския съюз по пътя на тяхната модернизация и пълноценен принос към целите на Лисабонската програма.
- (2) Да улесни взаимното обучение, в контекста на Лисабонската програма и в частност в рамките на Работната програма за образование и обучение 2010 г. и на Зелената книга за Европейското научноизследователско пространство и последвалите я действия, както и чрез насърчаване на партньорствата между университетите и индустрията/частния сектор.
- (3) Да набележи възможните мерки за преодоляване на препятствията пред мобилността на студенти, преподаватели и научни работници в Европа и по-специално пред взаимното признаване на кредити и дипломи², както и да насърчи обмена на добри практики в това отношение.
- (4) Да наблюдава и оценява, съвместно с националните програмни структури, въздействието на:
  - социалния произход на студентите, участници в ЕРАЗМУС,
  - приноса на ЕРАЗМУС към програмата за модернизация,

---

¹ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/bg/07/st16/st16096-re01.bg07.pdf>

² Признаването на професионалните квалификации на преподаватели и изследователи вече е уредено от Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 г. относно признаването на професионалните квалификации. Посочената директива опростява, модернизира и консолидира 15 съществуващи директиви, приети през периода 1975—1999 г. Държавите-членки следваше да я транспонират до 20 октомври 2007 г.

- приноса на ЕРАЗМУС МУНДУС за привлекателността на европейските университети в международен план.“

Независимо че основен предмет на доклада са аспектите на мобилността, засегнати в резолюцията на Съвета, той предоставя и актуална информация относно текущото положение с оглед на модернизацията на европейските университети. В него се отбелязва предприетата от Комисията дейност в отговор на посоченото искане и се излагат основните изводи от тази дейност. Свързаният с него работен документ на службите на Комисията излага по-подробно направените констатации.

2. ПРЕДПРИЕТА ДЕЙНОСТ И ОСНОВНИ КОНСТАТАЦИИ

Комисията работи съвместно с държавите-членки и сферата на висшето образование, с цел да набележи програмата за модернизация на университетите, която обхваща техните три цели (образование, научноизследователска дейност и иновации), и да подпомогне нейното прилагане посредством отворения метод на координация (ОМК), експертни групи и проучвания (в т.ч. посредством диалог между обединения на създатели на политики и експерти, дейности по взаимно обучение, показатели, референтни критерии, доклади и анализи), посредством предприемането на специални инициативи (гарантиране на качеството, ЕСТНК, ЕКР, ЕИТ³, събиране на данни относно университети и т.н.) и посредством подпомагането на инициативи, организирани от други лица (пилотни проекти, сдружения, мрежи и др.) с помощта на Програмата за обучение през целия живот и Седмата рамкова програма на ЕС за научни изследвания.

2.1. Посрещане на предизвикателствата и пречките, пред които са изправени университетите във връзка с модернизацията

Основните предизвикателства и пречки във връзка с модернизацията на висшето образование бяха изложени в съобщението на Комисията от 2006 г.⁴, в което бе предложено за се започне дейност в девет области, свързани с управлението на университетите, мобилността, автономията и отчетността, партньорствата с икономическите среди, увеличаването на интердисциплинарността и трансдисциплинарността в програмите за обучение и образование, придобиването на знания чрез взаимодействие с обществото, възнаграждаването на отличните постижения, учебните планове и финансирането. Анализът получи широко одобрение от страна на държавите-членки, които се съгласиха да докладват относно прилагането на програмата за модернизация в своите доклади по Програмата за образование и обучение 2010 г. Докладите, които са част от отчетната дейност по Лисабонската стратегия, както и проучванията и изследванията показват, че макар да е постигнат напредък във всичките девет области, остава да се направи още много. Комисията ще продължи своя диалог с националните власти и заинтересованите страни по въпроса как най-добре да се отбележи напредък по програмата за модернизация.

2.2. Улесняване на взаимното обучение в рамките на Работната програма за образование и обучение 2010 г. и на последващите действия по Зелената книга за Европейското научноизследователско пространство, както и чрез насърчаване на партньорствата между университетите и индустрията

Комисията започна няколко инициативи за улесняване на взаимното обучение и за прилагане на ОКМ по отношение на реформата на висшето образование, като например Групата за модернизация на висшето образование, основаването

---

³ ЕСТНК: Европейска система за трансфер и натрупване на кредити, ЕКР: Европейска квалификационна рамка, ЕИТ: Европейски институт за иновации и технологии.

⁴ „Постигане на резултати по програмата за модернизация на университетите: образование, научноизследователска дейност, иновации“, COM(2006) 208.

на работна група на Комитета за научно-технически изследвания (CREST) за взаимно обучение във връзка с подходите за повишаване на отличните резултати от научноизследователската дейност в университетите, годишния доклад относно напредъка по постигането на целите по Лисабонската програма за образование и обучение, който съдържа редица показатели и референтни критерии, няколко експертни групи, които да наблюдават различни аспекти, свързани с научноизследователските цели на университетите в контекста на Европейското научноизследователско пространство (единен пазар за изследователи, засилване на научноизследователската дейност в университетите, външно финансиране на научноизследователската дейност и финансово управление, методики за оценка на научноизследователската дейност в университетите) и стартирания през февруари 2008 г. форум „Университети—предприятия“, както и посредством провеждането на целенасочени дейности по програмата „Мария Кюри“ в рамките на програма „Хора“ на Седмата рамкова програма. Резултатите от тези инициативи показват, че концепцията за взаимно обучение действа. Подробна информация относно различните инициативи се съдържа в работния документ на службите на Комисията.

2.3. Преодоляване на препятствията пред мобилността на студенти, преподаватели и изследователи

През декември 2007 г. Комисията създаде Форум на експерти на високо равнище относно мобилността, който да проучи как въз основа на успеха, постигнат понастоящем от програмата „Еразмус“, ЕС може да продължи да развива мобилността не само в университетските среди, но и сред младите хора като цяло, например сред младите предприемачи и хора на изкуството, както и в сфери като професионалното обучение.

През месец юли 2008 г. Форумът представи своите констатации и препоръки. За да се превърне мобилността в правило, а не да продължава да бъде изключение, Форумът предложи да бъдат набелязани както средносрочни, така и дългосрочни цели относно мобилността. За да продължи мобилността да се повишава, са необходими съгласувани действия на ЕС, държавите-членки и всички останали заинтересовани страни. Необходимо е да се увеличи финансирането на програмите за мобилност на ЕС, а програмите „Еразмус“ и „Еразмус мундус“ следва взаимно да се допълват.

Като следствие от Зелената книга „Европейското научноизследователско пространство: нови перспективи“⁵, през месец май 2008 г. Комисията прие Съобщението „Успешни кариери и повишена мобилност: европейско партньорство за изследователи“⁶, с цел постигането на бърз и осезаем напредък при превръщането на Европа в по-привлекателно място за започване и развитие на научна кариера, като набеляза четири ключови области: i) открит подбор и преносимост на субсидиите, ii) социално осигуряване и допълнителни пенсионноосигурителни права, iii) привлекателни условия на заетост и труд, и

---

⁵ COM(2007) 161 „Европейското научноизследователско пространство: нови перспективи“.

⁶ COM (2008) 317 окончателен „Успешни кариери и повишена мобилност: европейско партньорство за изследователи“.

iv) подобряване на обучението и развиване на уменията и опита на европейските изследователи.

През месец юни 2008 г. Комисията стартира новия портал EURAXESS⁷, за да осигури единна точка за достъп до информация и услуги по подпомагане на изследователи, които се преместват и развиват научна кариера в други държави-членки.

Комисията продължава да се занимава и с въпроса дали структурните промени, предизвикани от Болонския процес, затрудняват мобилността. Оскъдните налични данни изглежда навеждат на мисълта, че въвеждането на структури от три цикъла може да доведе до временен застои или намаляване на мобилността на студентите по време на период на приспособяване, но че по правило структурите от Болония не създават препятствия пред мобилността. През месец ноември 2008 г. се очакват резултатите от проучване на транснационалната мобилност, провеждано понастоящем от германската национална агенция за програма „Еразмус“, които ще предоставят допълнителна яснота по този въпрос⁸.

2.4. Въздействието на „Еразмус“ и „Еразмус Мундус“

2.4.1. Социален произход на студентите, участващи в „Еразмус“

Според едно изследване⁹ участниците в програма „Еразмус“ са представителни за студентските среди като цяло и нямат по-привилегирован произход от останалите студенти. Това означава, че „Еразмус“ действително подпомага студенти от по-скромни семейства да следват в чужбина, нещо, което не би било възможно без тази програма. Освен това резултатите от изследването водят до извода, че през периода 2000—2005 г. програмата „Еразмус“ е успяла да привлече малко по-голям брой такива студенти. Важен е въпросът за ролята на свързаните с дохода добавки, предлагани от определени държави-членки и региони. Комисията ще следи отблизо по-нататъшното развитие в тази област.

2.4.2. Приносът на „Еразмус“ за програмата за модернизация

Едно проведено съвсем наскоро проучване¹⁰ показва, че програмата „Еразмус“ е оказала значително въздействие върху модернизацията на европейските университети, особено в областта на интернационализирането, иновациите в учебните планове и гарантирането на качеството. Всички дейности,

---

⁷ www.ec.europa.eu/euraxess

⁸ Германска служба за академичен обмен DAAD, вж. www.daad.de.

⁹ Manuel Souto Otero и Andrew McCoshan, Survey of the Socio-Economic Background of ERASMUS students, (Изследване на социално-икономическия произход на студентите по програма ЕРАЗМУС), окончателен доклад, ГД „Образование и култура“ 01/05, 2006 г. Schnitzer, Klaus и Middendorff, Elke, EUROSTUDENT 2005. Social and Economic Conditions of Student Life in Europe 2005 (EUROSTUDENT 2005. Социални и икономически условия на студентския живот в Европа през 2005 г.).

¹⁰ Impact of ERASMUS on European Higher Education: quality, openness and internationalisation - preliminary conclusions (Въздействието на ЕРАЗМУС върху висшето образование в Европа: качество, откритост и интернационализация — предварителни заключения), август 2008 г., CHEPS, INCHER-Kassel и ECOTEC.

подкрепяни от „Еразмус“ в посочените три области, са и неразделна част от Болонския процес за изграждане на Европейското пространство за висше образование. Те освен това допринасят за постигането на целите по програмата за образование и обучение 2010 г. в рамките на Лисабонската стратегия за растеж и заетост. Комисията отдава все по-голямо значение на мерките и инициативите, които повишават прозрачността на целите и постиженията на университетите, като създава възможност за сравнение между тях.

2.4.3. Приносът на „Еразмус Мундус“ за привлекателността на европейските университети в международен план

Междинната оценка на „Еразмус Мундус“¹¹ показва, че програмата е направила европейските университети по-привлекателни в международен план по различни начини, например като се насърчава създаването на съвместни, двойни и многобройни дипломи и като се насърчават отличните постижения в европейското висше образование. Препоръките от междинната оценка бяха взети предвид при съставянето на бъдещата програма „Еразмус Мундус“ („Еразмус Мундус II“), която следва да започне през 2009 г. Като част от програмата Комисията подкрепи глобалния проект за насърчаване, който има за цел да направи Европа привлекателно място за обучение за студенти от целия свят. Уебсайтът www.study-in-europe.org, който е част от глобалния проект за насърчаване, започна да функционира през месец май 2008 г.

3. ОПЕРАТИВНИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Посредством ОМК вече бяха постигнати добри резултати при прилагането на програмата за модернизация на университетите, насочена към по-успешното реализиране на техните взаимосвързани цели за образование, научноизследователска дейност и иновации. Комисията ще продължава да работи съвместно с държавите-членки и сферата на висшето образование, за да бъдат преодолени оставащите пречки и да бъдат разработени иновативни подходи. Понастоящем тя се занимава с актуализиране на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението за периода след 2010 г.

Комисията ще допринася и за успеха на Болонския процес и ще използва програмата „Еразмус“ и програмата за обучение през целия живот, Седмата рамкова програма за научни изследвания, програмата за конкурентоспособност и иновации, както и структурните фондове и заемите от ЕИБ, за да насърчава модернизацията на европейското висше образование.

Предвиждат се нови дейности в следните области:

Мобилност

---

¹¹ Centre for Strategy & Evaluation Services LLP, Interim Evaluation of Erasmus Mundus (Център за услуги по стратегии и оценки на програми за обучение през целия живот), междинна оценка на „Еразмус Мундус“, окончателен доклад, юни 2007 г., вж. http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/news_en.html).

Комисията ще разгледа всички възможности за значително нарастване на мобилността на студентите и персонала в Европа и в тази връзка заедно с държавите-членки и други участници в този процес ще разгледа въпроса за приемането на подходящи последващи мерки по отношение на препоръките на Форума на експерти на високо равнище относно мобилността. Това включва възможността да се създаде механизъм за предоставяне на студентски заеми в сътрудничество с Европейската инвестиционна банка. Комисията предлага през юни 2009 г. да публикува Зелена книга като следствие от Форума на експерти на високо равнище и планираната по време на френското председателство политическа дискусия, в която да набележи начините, посредством които може да се повиши мобилността в образованието — не само по програмата „Еразмус“, а във всички форми на образование — така че да се превърне в правило, а не в изключение.

По отношение на изследователите, ще се увеличат усилията за повишаване на тяхната мобилност (географска и отраслова) в тясно сътрудничество с държавите-членки в контекста на прилагането на приетото наскоро Съобщение на Комисията относно Европейското партньорство за изследователи, както бе посочено по-горе.

Нови умения за нови работни места

Комисията ще подкрепя инициативите, които спомагат за определянето на нови умения за нови работни места по отношение на редица професионални области въз основа на дейността, извършена в областта на резултатите от обучението и капацитета за висше образование (ЕКР, Болонска квалификационна рамка¹², сближаването на образователните структури в Европа¹³). Това следва да спомогне за задълбоченото обмисляне на въпроса относно начина, по който университетите могат да осигурят подходящото съчетание от умения и способности за пазара на труда, което беше една от набелязаните цели в съобщението от 2006 г. относно модернизацията на университетите.

---

¹² <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/QF-EHEA-May2005.pdf>

¹³ <http://tuning.unideusto.org/tuningeu/>

Сътрудничество между университетите и предприятията

Посредством предстоящите прояви през есента на 2008 г. и пролетта на 2009 г. Комисията ще продължи да развива започналия през февруари 2008 г. Форум за сътрудничество между университетите и предприятията. Тя ще публикува съобщение относно сътрудничеството между университетите и предприятията през 2009 г.

Прозрачност на постиженията във висшето образование

Комисията подкрепя проучване относно практическата възможност за създаване на регистър с данни за европейските университети, с цел изготвянето на набор от сравними данни, които позволяват оценката по международни референтни критерии на университетите, като първите резултати се очакват през 2009 г., и допринася за оценяването на резултатите от висшето образование (ANELO), извършвано от ОИСП.

Комисията ще подпомага инициативи от световен мащаб за развитие на по-устойчиви и надеждни методи за класифициране и оценка на постиженията на университетите, като се вземат предвид различните им цели.

Заклучение

Посредством тези инициативи и посредством своите програми и постоянен политически диалог с всички заинтересовани страни Комисията ще продължава да подпомага държавите-членки и университетите да постигат целите на реформата, описани в резолюцията на Съвета от 23 ноември 2007 г.